
**LA PARTICIPACIÓ DEL
COMTAT DE COCENTAINA
EN LA DESCOBERTA D'AMÈRICA**

**Joanjo Albinyana, l'Olleria, País Valencià, 2 d'abril del
2015**

INTRODUCCIÓ.

En el present article, aportarem dades sobre la participació del Comtat de Cocentaina en diverses activitats relacionades amb la descoberta d'Amèrica i, sobretot, amb la conquesta de Mèxic.

Us presentarem la informació estructurada en tres apartats:

En primer lloc, i abans d'entrar en matèria, tractarem d'informar-vos d'algunes de les recerques realitzades per Jordi Bilbeny, qui, amb l'Institut Nova Història (INH) i una corrua d'investigadors que li fan costat, ha aconseguit canviar la manera de veure la història, almenys pel que fa a la dels Països Catalans. En Bilbeny i l'INH ens han obert els ulls, amb proves contundents, argumentades, raonades i de forma molt acuradament científica, sobre la falsificació de la nostra història en general, i en concret sobre la usurpació per part de Castella de la participació de la Corona d'Aragó, dels catalans, en la descoberta d'Amèrica.

En segon lloc, exposarem la participació valenciana. Després de quasi una dècada de resseguir personalment i amb molta passió aquesta temàtica i d'adonar-me que en Bilbeny està carregat de raó, jo, com a valencià, em vaig engrescar a col·laborar-hi. La meua contribució sempre ha parat una atenció especial en la participació dels valencians en aquells esdeveniments crucials. Així, doncs, resseguiré amb un breu resum les meves aportacions en aquesta matèria, concretament sobre la importància que hi tingué l'antiga Governació d'Enllà lo riu Xúquer en general i de Xàtiva en particular.

I al final, en tercer lloc, aportarem les dades que hem trobat sobre la participació de la comarca del Comtat en la descoberta. Veurem una sèrie de lligams entre Ferran Cortés i les poblacions de Cocentaina, Benilloba, Planes i Alcoi del Comtat, i també Ontinyent (Vall d'Albaida) i Xàtiva (la Costera). Paral·lelament, analitzarem altres aspectes de la història passada de Cocentaina en relació directa amb alguns conqueridors d'Amèrica: Els Ponç de Lleó, els Pedro de Vera, els Corella, els Urrea, etc, Informarem, també, de personatges contestans que inicien activitats en terres americanes, com ara la instal·lació dels primers rellotges o el cultiu dels primers ceps de vi.

CONSIDERACIONS PRÈVIES

La història que coneixem del nostre país és fruit d'una manipulació. Hi ha moltíssimes recerques en marxa que aporten llum en el camí de retrobar i restablir la veritable història dels catalans en general i del valencians en particular. La posició oficial dels acadèmics de la història de la Corona d'Aragó sobre la descoberta, conquesta i primer poblament d'Amèrica ens diu que els valencians no van ser protagonistes ni van poder participar militarment, comercial, ni mercantil en la conquesta i colonització d'Amèrica fins ben entrat el segle XVIII.

En canvi, són molts els investigadors que des de fa temps postulen que la participació de la Corona d'Aragó, i doncs del Regne de València, al Nou Món ha estat amagada i usurpada per Castella. A més a més, gaudim d'una llarga tradició catalana de segles que acrediten l'autoria nostrada de la descoberta. I, encara que sempre hi ha hagut historiadors que han presentat noves línies d'investigació sobre aquesta qüestió, la posició oficial de l'estat espanyol no els ha deixat espai per exposar-les a la llum, per molt que siguin tesis molt ben avalades i argumentades.

Si tothom reconeix que la història l'escriuen els qui guanyen les batalles, aleshores, qui ha escrit la nostra, la dels valencians? El sentit comú ens alerta que, des de 1707, els valencians no hem estat els redactors de la història del País Valencià, ni de la Corona Catalana. Ans al contrari, han estat uns altres qui ho han fet. Són els que han posat molta energia a manipular el nostre passat, tergiversant-lo i posant noms falsos als fets i als personatges, segons la seua voluntat i el seu interès. Des de la batalla d'Almansa i els posteriors decrets de Nova Planta de Felip V, l'estat castellà sempre ha tractat d'esborrar-nos dels llibres, de la literatura, de les arts, dels mapes, de les batalles, de les conquestes... I, efectivament així ho feren, per exemple, eliminant la governació de Xàtiva i els furs i les institucions dels valencians.

I han continuat i continuen amb el seu intent d'assimilació en tot allò que soni a català per convertir-ho en castellà. I ho han fet a través de la modificació, eliminació i deturpació de la documentació original, amb l'objectiu de castellanitzar tot el nostre passat.

Un d'aquests mecanismes ha consistit a canviar la procedència d'un personatge en qüestió. L'objectiu ha estat castellanitzar-lo canviant-li una o dues lletres del nom i cognom. El mateix passa amb els topònims que tenen relació amb el personatge i amb el llocs de la seva naixença o amb qualsevol lloc que n'identifiqui l'origen. Així, en Colom el fan "Colón", en

Cardona el fan Córdoba (concretament, Gonzalus Ferdinandus Cardonensis per Gonzalus Ferndinandus Cordobensis), canvien Pals per Palos, Despuig per Vespucci, Cerdà per de la Cerda, Cullera per Cuéllar, Gandia per Candia, i un llargíssim etc. Consulteu sobre aquest tema l'excel·lent conferència d'En Jordi Bilbeny: ["Recuperar la història, qüestió d'estat"](#).

Altres mecanismes per ocultar la nostra història són directament les mentides i la desinformació deliberada. Observeu el següent exemple:

Sempre s'ha dit, i inclús apareix així en cròniques coetànies, que la reina Isabel la Catòlica empenyorà les joies per finançar el descobriment d'Amèrica. Doncs bé, sabem almenys des de 1916 i amb total seguretat que fou el jueu convers valencià Lluís de Santàngel qui va posar els diners per finançar l'empresa. Així ho va demostrar l'historiador d'Altea Francisco Martínez i Martínez¹ fa quasi un segle en comprovar documentalment que les joies de la reina Isabel no s'havien pogut fer-se servir com a fiança perquè estaven lliurades com aval a la ciutat de València per tal de pagar les despeses de la conquesta de Granada i que fou precisament aquest home, l'escrivà de ració Lluís de Santàngel, que va pertànyer a la cort del rei Ferran II d'Aragó, qui va deixar en préstec els diners per finançar la primera expedició. Des de llavors, ha quedat totalment acceptat pel món acadèmic que fou en Santàngel qui va aportar els diners perquè es fes efectiva la gesta nàutica.

En canvi, l'estat espanyol s'ha preocupat de sempre a presentar la descoberta, en els llibres de text d'història de l'escoles, en concursos de televisió i ràdio, en enciclopèdies, etc., com un afer de la reina Isabel i, per tant, de Castella. Però dir una mentida mil vegades no fa que aquesta es converteixi en veritat. Això no obstant, malauradament, sí que la mentida ha calat en l'imaginari col·lectiu com a fet verídic. Si volem aproximar-nos a la nostra història sense el filtre castellà, hom haurà de discernir, d'una banda, entre les moltíssimes dades que van apareixent sobre la catalanitat de Colom i dels personatges que participaren en la descoberta i de l'altra, de les suposades "veritats històriques" castellanques que s'han donat com a certes fins a dia d'avui.

Abans de començar, volem, encara, fer un advertència respecte a les dades que aportarem: de vegades seran inqüestionables, però en d'altres simplement es tractarà d'una simple coincidència o intuïció. Així ho farem constar en el seu moment. I encara que no es poden considerar proves irrefutables, sí que creiem interessant incloure-les per si en posteriors

recerques hom acaba per aconseguir dotar-les d'una importància a priori insospitada.

1.-LA DESCOBERTA CATALANA D'AMÈRICA

Quines proves hi ha per a sospitar que l'estat espanyol ha falsificat el passat a tots els catalans? ¿Hi ha indicis per creure que nosaltres efectivament participarem o fórem protagonistes del descobriment d'Amèrica?

De les moltes proves que s'han bastit fins a dia d'avui, us en farem una petita mostra:

L'any 1557, l'historiador En Cristòfor Despuig² autor de *“Los col·loquis de la insigne ciutat de Tortosa”* ja advertia que la conquesta de Granada i la descoberta d'Amèrica fou una empresa del rei d'Aragó Ferran II que no s'ha d'atribuir a Castella:

I finalment, lo Regne de Granada que, com sabeu, és estat tostemps com busca en ull al Regne de Castella, jamai s'és pogut conquistar fins que lo rei del mar Océano que Cristòfol Colom, genovès, començà i après acabaren Ferrando Cortés i Francisco Pissarro, amb pròspera fortuna del mateix Fernando d'Aragó, per manament i ordre del qual se començà, s'ha d'atribuir no gens a castellans.

L'any 1927, l'historiador peruà Luis de Ulloa³ Cisneros al seu llibre *Cristòfor Colom fou català*, afirmava que Colom era un corsari català i que la Corona d'Aragó havia tingut un paper molt més important en la descoberta que no pas el que s'havia pensat fins llavors.

Aquestes són sols dues mostres llunyanes en el temps, unes mostres que ja anunciaven la participació de la Corona d'Aragó o Catalana –i no pas la castellana-- en aquelles fetes tan importants. Tanmateix, qui realment ha capgirat totalment la qüestió del descobriment català d'Amèrica ha estat en Jordi Bilbeny, l'excel·lent investigador, filòleg, escriptor i intel·lectual d'Arenys de Munt. Ell ha sigut qui ha obert de bat a bat el camp de visió sobre la nostra participació al Nou Món gràcies a les seues investigacions, de les quals podem gaudir mitjançant la lectura de diversos llibres i articles seus i el visionatge de documentals, conferències, vídeos, etc. penjats al web de l'Institut Nova Història. (www.inh.cat).

L'INH i En Jordi Bilbeny, en col·laboració amb l'ajuntament d'Arenys de Munt, organitzen anualment un simposi a finals de novembre sobre la descoberta catalana d'Amèrica. En aquests simposis, una bona colla d'investigadors, procedents de ben diverses disciplines, han generat un cos argumental molt potent que demostra la catalanitat de la descoberta, fent costat, així, a les tesis d'en Bilbeny. Ells han aportat, també, molts documents, molts articles, moltes referències i moltes proves de la participació catalana en aquell afer tan transcendental per a la Corona d'Aragó -per als catalans, valencians, mallorquins etc--.

A continuació, farem un breu repàs d'alguns dels temes que gaudeixen de consens general, per la solidesa argumental demostrada i pel suport documental escaient. Encara que no podrem entretenir-nos aquí a explicar en detall cadascun d'ells, sí que adjuntem informació dels llibres on podreu resseguir-los:

1.- Colón, Colombo Colom?. Jordi Bilbeny ha demostrat que "Cristobal Colón" amaga en realitat la vida del català Joan Colom i Bertran, germà de Francesc Colom i Bertran, president de la Generalitat en la Guerra Civil Catalana de 1462/1472. Personatge de sang reial catalana amb drets dinàstics de la casa d'Urgell. Podeu ampliar aquesta informació en els següents llibres d'en Bilbeny:

- *Cristòfor Colom. Príncep de Catalunya*. 2006.
Editorial Proa. Sabadell
ISBN 84-8437-833-0. DL: B-16.288-2006
- *Totes les preguntes sobre Cristòfor Colom. David Bassa entrevista Jordi Bilbeny*.
2003. Editorial: Llibres de l'Índex, Barcelona
ISBN: 84-95317-25-9
- *El dit d'En Colom. Catalunya i la primera colonització americana (1492-1520)*".
2010. Editorial: Llibres de l'Índex. Barcelona.
ISBN: 978-84-96563-90-2
- *Petit manual de la descoberta catalana d'Amèrica*.
2011. Llibres de l'Índex. Barcelona
ISBN: 978-84-96563-40-7
- *Brevíssima relació de la destrucció de la història. La falsificació de la descoberta catalana d'Amèrica*.
2001. Llibreria el Set-ciències, Arenys de Mar.
ISBBN: 84-932750-3-5

2.- Palos o Pals? Ha quedat molt evident que la vila gironina de Pals fou el port d'eixida del Descobridor cap a Amèrica i no pas el Palos de Huelva. S'han trobat documents que situen els germans Pinçon a Pals, mapes antics que indiquen la importància del seu port, etc. Podeu consultar els següents articles sobre la qüestió al web de l'INH:

- [*Raons i proves per la identificació de Palos de Moguer amb Pals de l'Empordà*](#), de Jordi Bilbeny.
- [*Més sobre el port de Pals*](#), d'Albert Fortuny.
- [*Pals tenia port marítim al segle XV*](#), de Daniel Bonaventura.
- [*Dos apunts cartogràfics del port de Pals*](#), de Lluís Batlle.
- [*Pals, la sortida a Amèrica*](#) de Vicenç Pagés i Jordà.

3.- València com a capital de l'imperi català. L'investigador Pep Mayolas ha descobert, entre altres receptes que la capitalitat de l'imperi català i la cort dels Reis Catòlics estava establerta a València. També ha identificat la muller d'en Colom com la germana de Pere el Conestable de Portugal. Vet ací les seues publicacions:

- *La princesa a l'exili. Felipa de Coïmbra i d'Urgell (1435-1497)*.
2011. Llibres de l'Índex.
ISBN:978-84-96563-40-7.
- *Erasme i la construcció catalana d'Espanya*.
2014. Llibres de l'Índex.
ISBN: 978-84-96563-99-5.

4.- Els mapes d'Amèrica més antics que es conserven estan farcits de quadribarrades. L'Enric Guillot ha realitzat un magnífic treball de compilació d'aquests mapes i gravats d'Amèrica, en els quals de forma sorprenent surten banderes catalanes al llarg de tot el continent americà.

- *Descoberta i conquesta catalana d'Amèrica. Una història reescrita pels castellans*.
2012 Librooks Barcelona
ISBN: 9788493891039 8493891037.

5.- Vespucio o Despuig? Jordi Bilbeny presenta proves fefaents a través d'articles d'investigació que rere el cosmògraf Américo Vespucio s'amaga en realitat un Despuig. Els Despuig foren una il·lustre nissaga valenciana que gaudí d'importants càrrecs: foren batles de Xàtiva, virreis de València o Grans Mestres de l'orde de Montesa.

- *AméricoVespuche era un Despuig. Indicis de l'adulteració històrica d'un altre cosmògraf català.*

6.- Voldria destacar també altres aportacions, com per exemple la de Charles J. Merrill, professor de llengües a la Universitat de Mont Saint Mary a l'estat nord-americà de Maryland, amb el seu llibre:

- *Colom. 500 anys enganyats. Per què s'amaga l'origen català del descobridor d'Amèrica?"*
2007. Cossetània Edicions. Valls.
ISBN: 978-84-977-91-567-0.

I el documental emès pel canal americà "DiscoveryChannel" amb el títol *Colom català*.

7.- Documentals en format DVD de temàtica basada en les investigacions d'En Jordi:

- *L'apropiació del descobriment d'Amèrica: una conspiració d'estat?*
Documental escrit i dirigit per David Grau, basat en l'obra "Brevíssima relació de la destrucció de la història" de Jordi Bilbeny. Produït per Pilar Montoliu, amb la participació de Televisió de Catalunya
- *Colom i la casa Reial Catalana.*
Documental dirigit per Dani de la Orden i produït per Pilar Montoliu.
- *"42º. La història prohibida".*
Documental dirigit per Xevi Mató i produït per Acràsia

Hem deixat de citar moltíssimes recerques, interessantíssimes totes elles. Sols hem pretès fer un breu resum d'algunes d'aquestes per situar-nos en un context determinat i, a partir d'ell, poder entendre el punt de vista del qual partim per al nostre treball.

Tot aquest panorama de recerques que contradiuen la posició oficial és poc conegut pels historiadors de les universitats, la qual cosa no els permet mesurar l'abast del nou paradigma. I així, sovint, escoltem crítiques molt tancades i poc argumentades d'historiadors que no han tingut el detall de voler informar-se sobre aquestes investigacions, les quals, no obstant, gosen criticar. Tothom entén que hom no pot opinar amb cura i rigor sobre allò que desconeix i que, per tant, per emetre un juí o una rèplica veritablement científica, el que caldria fer, com a mínim, seria assabentar-se del contingut de les noves teories, raons i proves aportades.

Així doncs, volem deixar palès 'd'avançada el nostre posicionament de recolzament absolut a totes les recerques esmentades que han desenvolupat en Jordi Bilbeny i els seus col·laboradors de l'INH al voltant del fet que la corona Catalana fou la protagonista del descobriment d'Amèrica.

2.- LA GOVERNACIÓ DE XÀTIVA I LA DESCOBERTA D'AMÈRICA

Si la Corona d'Aragó és l'estat que va organitzar la descoberta, quina fou, aleshores, l'aportació valenciana a la gesta?

Al llarg d'uns quants simposis a Arenys de Munt (Barcelona), jo mateix he desbrossat el camí amb les següents ponències relacionades quasi totes elles amb la descoberta d'Amèrica i la Governació de Xàtiva. En citaré els títols:

- *L'origen català del ducat de Medinaceli.*
- *Xàtiva i el descobriment d'Amèrica.*
- *Xàtiva i les il·lustracions de la Carta d'En Colom al rei Ferran.*
- *La substitució de la vila de Cullera per la de Cuéllar en els textos de la Història d'Espanya i de la Descoberta d'Amèrica.*
- *AmericoVespucio i Verrochio a Xàtiva.*
- *Pere de Candia. Conqueridor d'Amèrica. La història amagada de Gandia.*

A primer colp d'ull, mai no havia semblat que el Regne de València hi hagués participat, en la descoberta. Alhora, des dels àmbits acadèmics ens diuen que no serà fins les acaballes del segle XVIII que l'Estat Espanyol obrirà els ports marítims americans als nostres vaixells.

Però si observem amb cura els personatges claus de la descoberta, ens adonarem sense gaire dificultats de l'antiguitat d'aquests personatges i del fet que tots ells estan vinculats a terres valencianes i, més concretament, a l'antiga governació de Xàtiva. Són els següents:

1. Lluís de Santàngel, el jueu convers valencià que finançà l'expedició. Fou escrivà de ració de Ferran el Catòlic i estigué casat amb Beatriu de Fenollet, germana del batlle de Xàtiva Lluís de Fenollet.

2. Roderic de Borja, el Papa Alexandre VI, que va redactar les butlles alexandrines. Per mitjà d'aquestes, autoritzava la conquesta d'Amèrica a canvi d'escamapr-hi l'evangeli. Igualment, va ser el responsable de la frontera per als territoris a conquerir entre Espanya i Portugal mitjançant el tractat de "Tordesillas". Roderic va néixer a la Torreta de Canals, alqueria de l'horta de Xàtiva.
3. Sanç de Cardona i Roís de Liori. Va ser el 1r. marquès de Guadalest i Vè. almirall de les Índies. Estava casat amb Maria Colom i Toledo, néta del descobridor.
4. Joan Coloma. Fou secretari personal de Ferran el Catòlic, comte d'Elda i signatari en nom del rei de les capitulacions de Santa Fe.
5. Pedro González de Mendoza. Va ser un cardenal. El Cardenal Mendoza, religiós i aristòcrata de la cort dels Reis Catòlics, gaudia de possessions al regne de València. En concret a Alcosser, Gavarda i Paixarella -al terme d'Alberic-.
6. Lluís de la Cerda: Va ser el 1r. duc de Medinaceli i familiar del cardenal Mendoza. Estigué casat amb la filla del virrei de València Hurtado de Mendoza.
7. Juan Martínez de Azoque, mariner que acompanyà en Colom en el seu primer viatge. Azoch, Assoc o Açoch² és una alqueria del terme de Gandia. Recordem la nostra hipòtesi sobre el conqueridor d'Amèrica anomenat Pedro de Candia: d'ell sospitem que en realitat es tracta de Pere de Gandia -i no pas de la ciutat de l'illa de Creta, que sempre s'ha anomenat Iraklion- perquè és així com s'ha conegut sempre la vila ducal als textos antics en llatí: Candia.
8. L'Illa de Xàtiva. Aquesta illa fou batejada pel pilot i geògraf xativí Ildefons Ramírez d'Arellano, en confirmar al 1620 que aquell territori no era un continent sinó una illa. Després de la derrota del 1707, Felip V no sols no es conformà a destruir la ciutat de Xàtiva i cremar-la, sinó que, a més, la feu esborrar literalment dels mapes i li canvià el nom d'Illa de Xàtiva pel de Terra de Foc.

Tots aquests personatges relacionats de forma molt directa amb l'etapa inicial del descobriment d'Amèrica també estan vinculats, tots ells, per lligams familiars o territorials, a viles de la governació d'Enllà lo riu Xúquer: Xàtiva, Guadalest, Elda, Alberic, Cocentaina, Gandia, etc.

Doncs bé, una vegada posats en antecedents, aportarem més dades sobre la participació de valencians súbdits de la Corona d'Aragó en el descobriment d'Amèrica. Concretament, sobre la participació de gent del Comtat de Cocentaina en la conquesta de Mèxic.

3.- LA PARTICIPACIÓ DEL COMTAT EN LA DESCOBERTA

FERRAN CORTÉS I ELS MOROS I CRISTIANS DE COCENTAINA A MÈXIC

Tot i que actualment se celebren festes de moros i cristians per tota Amèrica, a ciutat de Mèxic trobem també dues festes⁴, com són la conquesta de Rodes i la conquesta de Jerusalem, organitzades el 1539 a Mèxic i a Tlaxcala, respectivament, que participen de la tradició de celebrar la victòria de Ferran Cortés el 13 d'agost de 1521 sobre l'imperi asteca. En aquell dia les tropes espanyoles guanyaren definitivament la ciutat de Tenochtitlan, l'actual ciutat de Mèxic, i el conqueridor li posà com a patró Sant Hipòlit Màrtir, el qual encara ho és a dia d'avui.

Tornant a les festes de moros i cristians, resulta que tenim segons la història oficial un conqueridor extremeny vinculat a una tradició tan valenciana com és l'esmentada festa, la qual cosa es contradiu amb el fet que a cap de les ciutats d'Extremadura, suposada zona d'origen de Ferran Cortés, han celebrat aquesta festa. El més normal haguera estat que, a Amèrica, se celebrara amb "indis i cristians", no?. Fins i tot, Ferran Cortés i el conqueridor Pedro Alvarado hi participaven fent de moros. Aleshores, si no es tracta d'un costum castellà, qui ha estat l'encarregat de portar-la al

Nou Món? Quins valencians, catalans, aragonesos la passaren d'Europa a Amèrica?

Imagine que, la transmissió d'una festa qualsevol de pares a fills, sols la pot transmetre qui té el costum de celebrar-la regularment. A la Península Ibèrica no se celebra a qualsevol lloc, perquè es tracta d'una senya d'identitat molt específicament catalana.

Aquesta tradició de moros i cristians s'inicia l'any 1150 amb les noces de Petronil·la d'Aragó i Ramon Berenguer IV a la catedral de Lleida⁵, ciutat en la qual se simulà de forma festívola una batalla entre moros i cristians. I a mesura que la Corona d'Aragó anava conquerint nous regnes --Mallorca, València, Murcia, etc—, hi anava deixant empremtes de la seua cultura. I on més se celebra la festa? A l'Andalusia Oriental.

La conquesta de Granada fou, segons les cròniques oficials, una empresa dels Reis Catòlics i, per tant, també hi participaren les tropes de la Corona d'Aragó. I encara que no sabem fins a quin punt podia haver estat una conquesta únicament catalana, si que disposem d'una empremta geogràfica en les zones per on van passar les nostres tropes, és a dir, en tots aquells pobles que en l'actualitat celebren les festes de moros i cristians i que coincideixen amb l'Andalusia Oriental: Jaén, Almeria i Granada.

Pel que fa a la resta d'Andalusia, ningú no celebra aquesta festa, és a dir, que Huelva, Cadis, Sevilla, Màlaga i Còrdova mai no l'han organitzada.

En canvi, al País Valencià, les festes de Moros i Cristians són molt antigues. Estan documentades per primera volta a Cocentaina⁶. Se'n té constància des de l'any 1586. A continuació, segueixen les de Cabdet, que daten de 1588, i les d'Alcoi, del 1604.

Aquesta presència de les festes de moros i cristians a la ciutat de Mèxic ja des dels primers moments de la conquesta, lligades al fet que Ferran Cortés, després de prendre possessió de Tecnochtitlan el 13 d'agost, li hagués assignat com a patró Sant Hipòlit Màrtir, sempre m'ha fet pensar que es tractava d'una tradició valenciana i no extremenya. A quin lloc de tota la península se celebra o s'ha celebrat la festa de moros i cristians sota el patronatge de Sant Hipòlit Màrtir? Sols n'hi ha un, i aquest és la vila de Cocentaina.

La coincidència resulta sospitosa. Observem, per un costat, que en aquesta vila comtal hi tenim la constància documental més antiga al País Valencià sobre la tradicional festa de moros i cristians i, per l'altre costat, tot just unes dècades abans, Ferran Cortés començava a celebrar a Mèxic la mateixa festa i amb el mateix patró!

¿Pot ser realment fruit d'una tradició extremenya, quan aquesta comunitat ni té ni ha tingut mai festes de moros i cristians? Tot fa pensar que no. Per contra, comencem a intuir que Ferran Cortés i Cocentaina hi tenen un fort lligam.

Sobta més encara aquest tema quan llegim sobre els detalls i el *modus operandi* de com se celebraven aquelles primeres festes a Mèxic. Observem que ho feien de la mateixa manera que ho fan avui dia a Cocentaina i a tot el País Valencià. Així doncs, ens preguntem el següent: consta en algun lloc que les terres del Comtat participessin en els afers americans? De forma oficial la història no reconeix la participació de la Corona d'Aragó en la conquesta d'Amèrica, i menys encara del Comtat.

Però en les nostres investigacions hem trobat una sèrie de personatges i fets valencians, concretament de la comarca del Comtat, que són actors principals del descobriment d'Amèrica, encara que no consten oficialment en cap història del País Valencià. Hi ha una sèrie de lligams que enllacen la comarca amb el conqueridor Ferran Cortés.

UN CONTESTÀ INSTAL·LÀ UN DELS PRIMERS RELLOTGES A AMÈRICA.

Us presentem un dels primers rellotges instal·lats a Amèrica. Es troba a la catedral de Comayagua, a Hondures, i que hem localitzat a la web de la seua "municipalidad"⁷:

"El reloj está considerado uno de los más antiguos de América en funcionamiento, se trata de un reloj árabe que en 1492 en la toma de Granada (España) **le toco como botín de guerra al Duque de Consentaina**, quien, al ser nombrado Obispo de Comayagua uno de sus hijos, **Fray Jerónimo de Corella**, se lo obsequio para que lo pusiera en su catedral. La cúpula original del reloj que se encuentra en exhibición en el Museo de Arqueología."

Segons aquesta informació, un dels primers bisbes que tingué Hondures, i que instal·là el famós rellotge fou Fra Jeroni de Corella bisbe de Comayagua i fill dels ducs de Cocentaina. Cal recordar que Hondures fou

conquerida, entre d'altres, per Ferran Cortés i Pedro Alvarados. Aleshores, a partir d'aquestes dades caldrà demanar-se per dues qüestions:

En primer lloc, quin fou el paper dels valencians en la conquesta de Granada? És inversemblant pensar els comtes de Cocentaina tingueren un poder tan aclaparador per a entrar a l'Alhambra, agafar com a botí de guerra el rellotge i emportar-se'l cap a Cocentaina?

I en segon lloc: quina fou la participació valenciana en la conquesta d'Amèrica? Si fins ara sempre ens han dit que nosaltres hi teníem quasi prohibit qualsevol negoci, relació comercial o participació militars i que començarem a acudir a terres americanes ben entrat el segle XVIII, com s'explica que poguérem acudir-hi el segle XVI i instal·lar-hi aquest rellotge a Comayagua?.

Ara que som coneixedors del fet que un Corella va instal·lar el famós rellotge a la dita ciutat hondurenca, podem deduir dues conseqüències importants sobre els comtes de Cocentaina: la primera és que realment foren protagonistes de primer ordre en la conquesta del Regne de Granada, Tant de primer ordre, que van poder apoderar-se del rellotge de l'Alhambra en tant que botí de guerra. I la segona és que estigueren presents en la conquesta d'Amèrica des de les primeres expedicions.

Recordem les paraules de l'historiador En Cristòfor Despuig a *"Los col·loquis de la insigne ciutat de Tortosa"* l'any 1557, la conquesta de Granada i la descoberta d'Amèrica fou una empresa del rei d'Aragó Ferran II què *"s'ha d'atribuir no gens a Castella"* o dit d'una altra manera, que no s'ha d'atribuir de cap manera als castellans.

Aquests dos fets de gran importància històrica han estat esborrats de la història oficial espanyola per a fer desaparèixer qualsevol petja del nostre passat i perquè no siguem conscients de les gestes dels nostres avantpassats.

Alguna cosa grinyola quant a la nostra història. Si, com sembla realment, participàrem en la conquesta d'Amèrica, té res a veure Ferran Cortés amb el Comtat? Quines foren les raons que el portaren a celebrar moros i cristians al Nou Món, a establir a Ciutat de Mèxic com a patró Sant Hipòlit Màrtir, a instal·lar a Comayagua un rellotge de l'Alhambra que un fill de Cocentaina havia descobert al Regne de Granada?

A més a més de trobar que el bisbe de Comayagua és un Corella, al llibre *Crónicas de América. Compendio y descripción de las Indias Occidentales* de A. Vazquez de Espinosa⁸ trobem tres cites molt interessants:

“De la Burbuta pasó a la **Nueva Valencia...**” “...acudieron muchos caballeros conquistadores de todas partes, aunque con pocas armas a resistir al tirano, entre los cuales fue el valeroso mariscal Gutierre de la Peña, Pedro Bravo de Molina, y **el valeroso Diego Garcia de Paredes** y el capitán Pedro Alonso Galeas que fue el principal instrumento de esta victoria...”

“...se alojó en ella e hizo a **Don Juan de Corella** quemase la Iglesia ...”

“... entre las cuales estaba Juana de Torralba*, le dió...”*.

Què hi fan per terres americanes, entre altres conqueridors, aquests noms valencians? Quin és el seu grau d'implicació en la conquesta del continent?

Novament trobem personatges valencians com Diego Garcia de Paredes, que fou un guàrdia personal del Papa Alexandre VI; així com els Corella foren comtes de Cocentaina; o una tal Joana de Torralba. Cal saber que Torralba és un llogaret del municipi d'Otos a la Vall d'Albaida. Tot plegat, molt vinculat a la vila comtal de Cocentaina. I tots ells, s'estaven en unes terres anomenades Nova València.

PLANES I ELS PRIMERS CEPES DE VI A XILE

Així mateix, tenim més dades que vinculen el Comtat amb la conquesta d'Amèrica: del poble de Planes sortí un personatge que plantà uns dels primers ceps de vi a Xile.

La persona que es va encarregar de portar aquests ceps fou el capità Pere Cisternes, senyor de Planes i Catamarruch. Som en el 1551. Pere Cisternes naix a Planes l'any 1505, fou un dels conqueridors d'Amèrica⁹, fundador de la vila de la Serena a Xile i veí fundador de Santiago de Xile. També fou

batle de la Serena entre el 1547 i el 1558 i es casà a la Serena amb Maria Tobar de la Serna.

A més a més, se sap que l'any 1555 el soldat Joan Jofré de Loaysa i Montesa es dedicava a la producció de vi en aquelles terres. Fem notar que l'orde de Montesa té la seua seu a la vila de Montesa i que des de Cocentaina a Montesa només hi deu haver uns 45 quilòmetres.

Volem deixar constància de la semblança dels mots entre la vila de la Serena i el cognom de la dona de Cisternes la Serna, així com també la del nom Catamarruch, d'on era senyor en Pere Cisternes, amb Catamarca a l'Argentina, que ell i els seus descendents foren uns dels primers a habitar.

Quant al paregut del cognom entre Maria la Serna i la vila de la Serena, l'amic Rafel Mompó molt amablement m'ha passat la següent informació:

Molt a prop de València, a la comarca de l'Horta Nord, tenim la població de Benifaraig. on es troba un palau del segle XV que fou propietat dels comtes de Cocentaina. S'anomena la casa-palau "la Serena".

Avui dia encara podem veure-hi l'escut dels Corella, en el qual hi ha inscrita una data que indicaria l'any de la construcció del palau: el 1553. Això no obstant, hi ha dades d'un edifici preexistent amb data de 1414.

Com que Planes pertanyia al Comtat, és lògic pensar que Pere Cisternes podia haver-s'hi casat amb Maria de la Serena i que un colp a Sud-amèrica

hauria fundat la “vila de la Serena” en honor a la vila de la seua muller, amb la qual cosa la Serena tindria un origen en el comtat de Cocentaina.

En Rafel Mompó ens posa també en alerta davant del paregut entre els mots “Mazariegos i “Massarojos”. Ho raona de la següent manera: Benifaraig i Massarojos són pobles veïns i, a més a més, la casa-palau de la Serena és fronterera entre els termes dels dos pobles. Doncs bé, tenim un capità anomenat Diego de Mazariegos i Porres que fou fundador el 1528 de l'actual ciutat mexicana de San Cristóbal de las Casas a l'estat de Chiapas, vila Real de las Indias. Hi ha, doncs aquest paregut entre Mazariegos i Massarrojos, del qual volem deixar constància.

Casa-palau de la Serena a Benifarig

FERRAN CORTÉS, DUC DE LUNA.

Però qui era aquest conqueridor de Mèxic que va instaurar una festa tan nostra com la de moros i cristians?

L'investigador Pep Mayolas¹⁰ en el seu excel·lent article *Hernán Cortés, fill de Maria de Torrelles, i el tresor de Moctezuma a Molins de Rei* ens proposa que la identitat real del famós Hernan Cortés és Alfons Felip de Gurrea i Aragó (1487-1550), súbdit de la Corona d'Aragó, descendent de Joan II d'Aragó, duc de Luna i fill del Comte de la Ribagorça.

Disposem de més argumentacions a favor d'aquesta tesi en els interessants articles sobre Ferran Cortés de Jordi Bilbeny *La visita*

esborrada d'En Cortès a Catalunya i el de l'Ivan Giménez Hernán Cortés: hidalgo extremeny o descendent de sang reial catalana?

D'aquest il·lustre personatge, volem deixar constància ací d'una curiositat. Aquesta curiositat gira a l'entorn de l'origen del ducat de Luna. Es tracta del fet que el 1420 la veïna ciutat d'Alcoi era una baronia del comte de Luna: Frederich de Luna. Alguns anys després, tenim que el comtat ha passat a ducat en la persona d'Alfons Felip de Gurrea, és a dir, de Ferran Cortés.

Caldrà esbrinar quin tipus de connexió hi ha, si es que n'hi ha alguna, entre un comte de Luna i un duc de Luna per terres del Comtat. Perquè, si n'hi hagués, tindríem que En Cortés estaria vinculat també territorialment a Alcoi, i, per tant, a Cocentaina des de l'inici del segle XV.

UN URREA FAMILIAR DE FERRAN CORTÉS

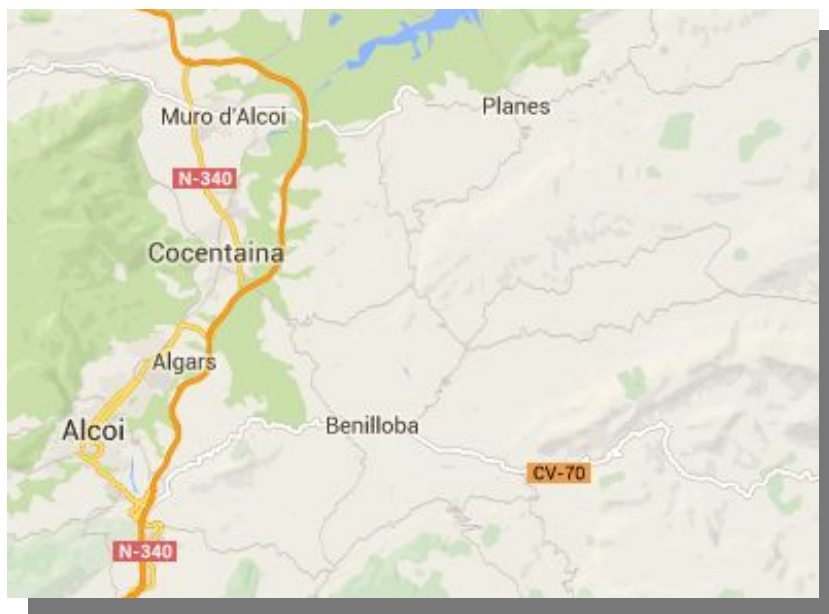
Una altra família de la zona del Comtat que també creiem que hauria tingut relació amb Ferran Cortés fou la dels Urrea. Eren nobles, amb personatges com Lope Ximénez d'Urrea i de Bardaixí, comte d'Aranda, vescomte de Roda i senyor de Mislata i que arribà a ser virrei de Sicília. Un germà seu, Pero Ximénez d'Urrea i de Bardaixí fou President de la Generalitat de Catalunya de 1446 a 1449.

Però el més important pel que fa als Urrea en la nostra investigació és que eren els senyors de Benilloba, vila veïna de Cocentaina. I que els

Urrea eren familiars d'Hernan Cortés ens ho conten Beatriz Garza Cuarón i George Baudot en la *Historia de la literatura mexicana*¹¹:

*“El sistema preconizado por (Hernan) Cortés parece llevar la mano y el asesoramiento de **su pariente, el franciscano Urrea**, que por entonces estaba en México.”*

Així doncs, tenim emparentats en Ferran Cortés amb un Urrea, com els Urrea senyors de Benilloba. Tot i que no podem dir amb rotunditat que uns i altres són els mateixos Urrea, ho deixem apuntat aquí com una coincidència sospitosa.

UN DESCENDENT DE PLANES ÉS FAMILIAR DE FERRAN CORTÉS

Una altre lligam dels conqueridors d'Amèrica amb les nostres terres el trobem en el fet que la filla d'En Pere Cisternes de Planes, Elena de Cisternes i Tovar, es casà amb Pedro Cortés de Monroy, familiar de Ferran Cortés¹²:

En 1573, es va casar amb Elena de Tovar, filla del capità Cisternes i Maria de Tovar davant el Llicenciat Calderón. Fruit d'aquest matrimoni serien 8 fills. Els

descendents aconseguirien diversos títols nobiliaris. El seu sogre Pere Cisternes lliura per dot a la seva filla 12.000 pesos.

Encara que Elena de Cisternes i Tovar era nascuda a la vila de la Serena, tindríem que aquesta filla del valencià Pere Cisternes estaria emparentada amb Ferran Cortés a través de les noces d'aquesta amb un familiar d'en Cortés.

No sols tenim el conqueridor de Mèxic celebrant moros i cristians i posant el patró de Sant Hipòlit Màrtir a la recent conquerida ciutat de Mèxic, sinó que també tenim un parent seu casat amb la filla de Pere Cisternes de Planes.

UN ONTINYENTÍ AMIC PERSONAL DE FERRAN CORTÉS

Seguim amb més lligams de Ferran Cortés amb personalitats de les terres del Comtat o, en aquest cas, de la veïna comarca de la Vall d'Albaida, tot i que aleshores pertanyien ambdues a la governació de Xàtiva.

Observeu què ens diu el Pare Lluís Fullana i Mira, nat a Benimarfull, en el seu llibre *Historia de Onteniente* editat l'any 1957. A l'apartat que ens mostra els ontinyentins il·lustres escriu:

“Anastassi Perigüell, amic personal de Ferran Cortés que en tornar de la conquesta de Mèxic li regalà (al d'Ontinyent) un punyal d'or”.¹³

Sempre ens han dit de forma oficial que tota la gent que anava amb el conqueridor era extremenya. Com és possible? Com s'explica que un amic personal de Ferran Cortés fos d'Ontinyent?

Veiem, doncs, una altra dada més que contradiu la posició oficial, però que seria totalment lògica en un context de conquesta americana per part de la corona d'Aragó. Comencem doncs, a tenir un cert nombre de proves que ens fan pensar en la possibilitat que el famós “Hernán Cortés” pertanyés en realitat a la Corona d'Aragó i no a l'Extremadura del Regne de Castella.

FERRAN CORTÉS PERTANY A LA CORONA D'ARAGÓ

Que Ferran Cortés pertanyia a la Corona d'Aragó i no a la de Castella no ho dic jo. Hi ha documents antics que ens ho afirmen. Entre altres, us en

mostrarem un de l'escriptor Lluís Çapata del seu llibre en vers¹⁴, editat el 1566, anomenat *Carolo famoso*. Parem atenció al següent fragment que trobem al cant XXV del llibre, pàgina 138, quan l'autor està lloant la glòria del cognom Cortés:

CORTES

Y aquel gentil escudo repartido
 Todo el en quatro partes diferentes
 Qu'en en un quadro esta un aguila en su nido
 Y al otro un fiero Leon de bravos dientes
 Y al otro tres coronas, y esculpido
 Al otro el claro **México** en sus fuentes
 Con las ocho cabezas en cadena
 Corteses de Aragon familia buena.

“Corteses de Aragon familia buena”: d'aquesta frase algú podria pensar que l'autor, en esmentar el cognom Cortés, no especifica clarament que es tracta del famós personatge, però a un simple colp d'ull podem veure que per a fer referència a una part del seu escut s'hi diu *“Al otro el claro México en sus Fuentes”*. Per tant, no hi ha cap dubte que està referint-se clarament i concreta a l'escut d'armes del famós Hernán Cortés conqueridor de Mèxic: el nostre Ferran Cortés.

A més a més, a l'escut podem veure l'emblema reial de la Corona Catalana -encara que a la ciutat de Medellín, a Badajoz, com que la censura hi ha actuat, trobem que a l'escut de Ferran Cortès li han esborrat aquesta part central i que apareix, doncs, sense la quadribarrada.

Per tant, el text ens diu que al voltant de 1566, segons l'escriptor “extremeny” Çapata la família dels Cortés era aragonesa, fent referència clara i inequívoca al gentilici del conqueridor. A més a més, al centre de l'escut del conqueridor apareix el senyal d'armes reial català.

Deixem clar que Luís Zapata és contemporani del Cortés i que, quan aquest mor, l'escriptor té 21 anys, per la qual cosa degué conèixer-ne la fama. Així, doncs, crida fortament l'atenció que l'autor, quan lloa l'escut d'armes de Cortés, tot i que suposadament és extremeny com ell, acabi afirmant que els Cortés són d'Aragó. Seria més lògic pensar que si ambdós

personatges foren extremenys, al poema, quan es parla de la família dels Cortés, Çapata hauria escrit que aquesta seria extremenya o castellana.

Com a curiositat, afegirem que prop de València trobem un poble molt semblant al cognom del conqueridor Hernan Cortés de Monroy. Es tracta de la vila de Montroi i que en època coetània als fets americans n'eren senyors els Çapata. Prop d'allí, també es troba el poble de Cortes de Pallars. Doble coincidència si tenim en compte que al seu escut veiem el de Pallars Sobirà amb una àguila bicèfala i, més a més, amb el mot també de Cortés, com Ferran Cortés.

a

Tot i que sabem per la recerca de Pep Mayolas que el cognom Cortés té lligam amb Alfons Felip de Gurra i Aragó a través d'una propietat del conqueridor a Navarra, hem volgut deixar constància d'aquesta triple relació:

Ferran CORTES de MONROY i escut amb ÀGUILA BICÈFALA.

MONTROI i CORTES de Pallàs -de Pallars-, escut amb ÀGUILA BICÈFALA.

La història ens ha mostrat sempre un conqueridor arrelat a Extremadura: ho són els seus orígens, la seua família, els militars que l'envolten, els mariners, etc, Però en realitat la descoberta fou una empresa catalana, creada, confeccionada, organitzada, i duta a terme amb la gent del nostre país.

LA BANDERA DE FERRAN CORTES ERA UNA QUADRIBARRADA

No sols tenim un autor coetani de Cortés afirmant que pertanyia a la corona d'Aragó. També tenim el prestigiós canal de televisió anglès, la BBC, que va emetre un documental sobre la conquesta de Mèxic què ens presenta el conqueridor al capdavant de les seues tropes i damunt d'un cavall mentre enarbora una senyera.

Es tracta del documental *Conquistadors, Battle of the Gods* dirigit per Jason Hreno i produït per Atlantic Productions¹⁵. Aquest documental fou emès per Canal 33 i del qual podem veure un fragment a youtube amb el títol:

“Ferran Cortès passeja una Senyera (1/2) - histocat.cat”. Hi apareixen unes quantes imatges com aquesta del minut 2.49:

Podem comprovar fàcilment que no és una bandera amb castells i lleons, sinó que la productora ha posat com a bandera de Ferran Cortés la reial senyera catalana de les quatre barres. Qué saben els anglesos que no sapiguem nosaltres?

LA BANDERA DE NOU MÈXIC AMB QUATRE BARRES

I ara observeu la bandera de Nou Mèxic creada el 1920. La “wikipedia” castellana ens diu que aquesta ensenya mostra un símbol sagrat indi amb els colors de la que tingué Espanya des del segle XVIII i que conserva en l’actualitat: roig i groc.

Bandera espanyola? Com pot ser que n o puguin vore quatre quadribarrades i que, en canvi, sols vegem els colors de la bandera

espanyola? Efectivament, qui escriu la història veu el que vol veure i no una altra cosa.

Novament escau una comparació per veure de quina similitud parlen i a quina bandera fan esment. A la catalana o a la castellana?

Doncs a mi em sembla que té una quadribarrada per als quatre punts cardinals.

LA FESTA DEL PENÓ

La senyera que portava Jaume I, segons la tradició, es guarda a l'ajuntament de València, coneguda popularment pel nom "el penó de la conquesta". El penó va entrar per primera vegada a València ciutat el 9 d'octubre de 1238.

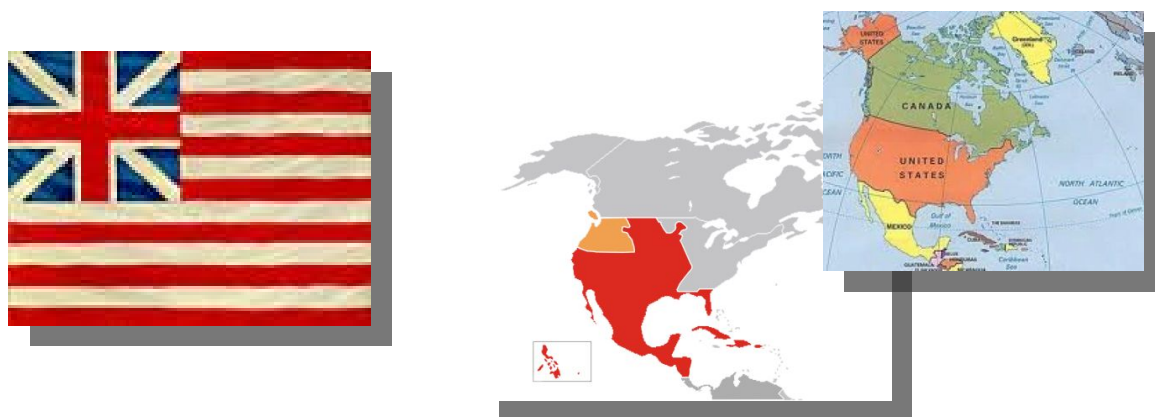
Des de llavors els valencians commemoren aquest fet amb la baixada del Penó a l'exterior i el seu posterior trasllat pels carrers de València com a símbol de festa i de reconeixement dels nostres orígens.

A Amèrica també trobem una festivitat que commemora l'arribada de Ferran Cortés, un 13 d'agost, a la ciutat de Mèxic. Allí, hi ha també una desfilada, a imitació de la festa valenciana, pels carrers de la ciutat fent honors a la seua bandera.

Es tracta de "la fiesta del pendón"¹⁶. Fixeu-vos que fins i tot ha perdurat la tradició amb el mot "penó" com s'anomena en valencià encara que castellanitzat en "pendón". Per què no celebren a Mèxic "la fiesta de la bandera"?

LA SENYERA DELS EEUU

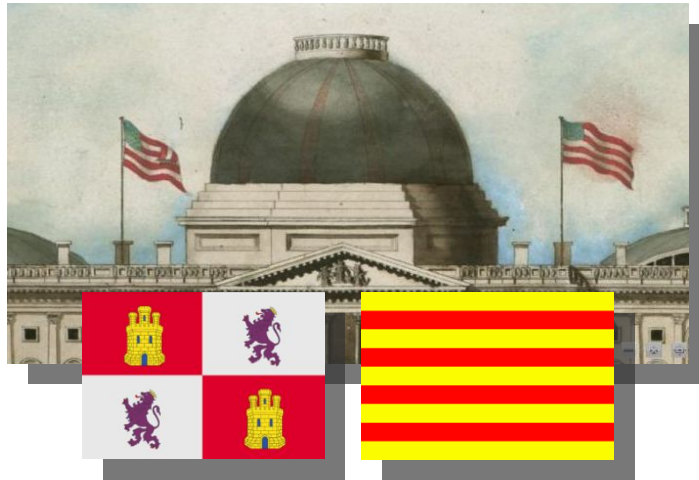
Després de conquerir Tenotxtitlan, Ferran Cortés va crear el 1530 el virregnat de Nova Espanya, que anava des de l'actual Mèxic fins quasi la meitat de l'actual Estats Units. Un parell de segles més tard, quan el 4 de juliol del 1776 EEUU fa la declaració d'Independència, la bandera¹⁷ que s'estava emprant just en aquell moment era aquesta que adjuntem de 7 franges de vermell sobre fons blanc:

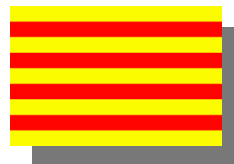
Una altra coincidència que torna a resultar sospitosa: la bandera que acabem veient als EEUU és més semblant a la nostra senyera que no pas a la del regne de Castella.

Sovint, quan he exposat en públic aquesta hipòtesi sobre l'origen quadribarrat de la bandera dels EEUU, m'han argumentat en contra que l'americana té 7 barres front de les 4 catalanes.

Us convidem a pegar un colp d'ull a la següent il·lustració d'Alexander Jackson Davis (1803-92), que realitzà aquest dibuix de la façana del Capitoli¹⁸, a Washington DC, capital del país, tal com es veia el **1834**. En el moment de realitzar-lo s'acabava de llicenciar a l'acadèmia americana de Belles Arts de Nova York, i per tant es tracta d'una persona amb formació acadèmica superior i que sap exactament com es dibuixa la bandera del seu país. Així doncs, tenim una il·lustració de la capital dels EEUU onejant una bandera d'EEUU amb quatre barres com la catalana.

Si ara ja veiem clar que els EEUU havien tingut una bandera de quatre franges, es podria argumentar també en contra que el color que contrapunta al vermell és el blanc en el cas de l'americana, mentre que en el de la catalana és el groc.

A continuació, us mostrem el cas de la nostra senyera, la que conservem a l'ajuntament de València, la que portava Jaume I en la seua entrada al nostre famós "penó de la conquesta". cas amb el color groc descolorit i amb un blanc.

segons la tradició cap i casal, el Això sí, en aquest convertit quasi

Com podem comprovar, son quasi idèntiques. La bandera dels primers EEUU podria haver sorgit de la del virregnat de Nova Espanya: una senyera amb quatre barres.

ELS UNIFORMES DEL GENERAL G. WASHINGTON, 1778, PROCEDIEN D'ALCOI.

Vicent Artur Moreno (València, 1962) és doctor en Comunicació Audiovisual i llicenciat en Arqueologia, Història de l'Art i Periodisme. Al seu llibre¹⁹ “*Un País de tinta. Rutes històriques i literàries pel País Valencià*” podem llegir una interessant cita relacionada amb la roba que portaven els soldats de l'exèrcit que acabaria guanyant la guerra de la independència americana:

El mes de març de 1778 el Congrés dels Estats Units rebé “9000 vars de pany blau i 18000 vares de pany vermell de llana de les fàbriques d'Alcoi i d'Ontinyent. Això significava que quasi tots els uniformes de l'exèrcit del general George Washington procedien de la comarca de l'Alcoià i de la Vall d'Albaida. En certa manera, gràcies als telers de la Vall d'Albaida i de l'Alcoià, la independència dels Estats Units d'Amèrica va ser possible.

Això ve a posar damunt la taula, una vegada més, les relacions desconegudes i importantíssimes del nostre País Valencià amb el descobriment d'Amèrica i amb la història del virregnat de Nova Espanya, predecessora, en part, dels Estats Units d'Amèrica, amb la gènesi del qual tenim molt a dir a mesura que anem desgranant la nostra veritable història.

UN CAPITÀ DE FERRAN CORTÉS A XÀTIVA: PEDRO ALVARADO.

Volem fer esment ara d'en Pedro Alvarado. Aquest fou un conqueridor nascut suposadament a Badajoz i que participà en la conquesta de Mèxic com a capità de Ferran Cortés. Alvarado fou un home de seua confiança i, quan començà l'expedició, aquest el nomenà el seu segon.

Encara que la història oficial el fa extremeny, tenim en canvi dos historiadors de la Universitat de València que ens parlen d'un artiller de la guarnició de Xàtiva que també s'anomena Pedro Alvarado.

D'una banda Luis Arcienaga²⁰: aquest professor d'història de l'art de la Universitat de València, afirma el que segueix en el seu llibre sobre el

castell de Cullera intitulat *Sistema de defensa en Cullera: Castillo, murallas y torres*”:

“Tras el exaltado período de conflictos, el notario Luis Palau y el cantero y artillero de la guarnición de Játiva, Pedro Alvarado visitaron los castillos de Peñíscola, Benidorm y Cullera”

I de l'altra Juan Francisco Pardo Molero²¹: . Vet aquí el que aquest investigador afirma dins del llibre *Castells, torres i fortificacions en la Ribera del Xúquer*:

“Desde este punto de vista, la visita de la Fortaleza (Cullera) efectuada por el artillero y cantero Pedro Alvarado en 1525 marca un hito”.

“Para llevar a cabo el trabajo, confió en un soldado adscrito a la guarnición del castillo de Xàtiva, Pedro Alvarado”.

Observant el gravat que apareix a les *Dècadas* de l'Antonio Herrera de Tordesillas –de qui, tot i el seu cognom, la història oficial ens diu que fou nascut a Cuéllar, o segons les nostres hipòtesis a Cullera--, quan aquest ens parla de Pedro Alvarado, ho fa reforçant la imatge amb una qualitat que el fa molt xativí: apareixen uns canons d'artilleria.

Si el nostre Pedro Alvarado és artiller i el dibuix així ens ho confirma. el que creiem que ha passat és que la censura ha degut canviar el nom de Xàtiva pel de Badajoz. Però els censors no s'han adonat que calia esborrar també del llibre la imatge dels canons.

PONÇ DE LLEÓ CONQUERIDOR D'AMÈRICA

Juan Ponce de León, fou el primer governador de Puerto Rico en representació de la Corona espanyola (o catalana?). Encapçalà la primera expedició europea a la Florida, a la qual posà nom. Tornem a comparar la bandera d'un altre país americà, en este cas Puerto Rico amb la senyera, i tornem a constatar una semblança entre ambdues ensenyes.

El primer que ens crida l'atenció de la seua biografia és que fou patge del rei Joan II d'Aragó, el pare de Ferran el Catòlic.

Però qui eren realment els Ponç de Lleó? Fem un breu repàs a la seua nissaga:

Són descendents del **magnat català Ponç de Cabrera**, vescomte de Cabrera (1098-1144 o 1170), de Girona i d'Àger, qui va acompanyar Berenguera, filla de Ramon Berenguer II, comte de Barcelona, des de la ciutat barcelonina a Castella (1128) per a la seva boda amb el rei Alfons VII de Castella.

Més endavant, trobem un **Fernán Pérez Ponç de Cabrera** i Lleó (mor a finals de 1291). Era fill de Pere Ponç de Cabrera (m. 1248/1254) i de sa muller Aldonza Alfonso de Lleó, filla il·legítima d'Alfons IX de Lleó. Fou príncep de Zamora i inicià la nissaga Ponç de Lleó per les seues noces amb la filla del rei de Lleó. Aquesta família noble era coneguda amb el nom abreviat de Ponç de Lleó, però cal recordar que els Ponç també eren uns "de Cabrera", cognom compost que sovint els censors tracten d'esborrar per fer desaparèixer l'origen català de la nissaga.

El 1335 **Pere Ponç de Lleó i de Cabrera**, senyor de Mairena celebrà noces amb Beatriu de Llúria (o de Lauria), filla del baró Jaume II de Xèrica i de Beatriu de Llúria, néta de Roger de Llúria i besnéta de Jaume II d'Aragó.

Autoritzats pel rei Alfons IV d'Aragó²², els seus descendents empraren les quatre barres catalanes i una orla d'escudets de la casa de Vidaure.

És a dir, que la comtessa de Cocentaina, néta de Roger de Llúria es casa amb Pere Ponç de Cabrera i Lleó amb la qual cosa adquireix el dret de posar les quatre barres catalanes al seu escut. En aquest escut, abans sols hi figurava un lleó. I així tenim vinculat al comtat de Cocentaina, a finals del segle XIV, un Ponç de Cabrera i Lleó. Un segle més tard, un Ponç de Lleó descobreix la Florida a Amèrica.

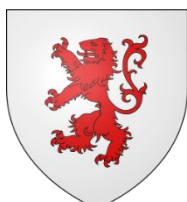
D'aquests dos Ponç de Lleó, l'un ñes en Joan, el conqueridor de la Florida i l'altre, el casat amb la comtessa de Cocentaina. Tot i que no hem identificat el grau de parentiu entre ambdós Ponç de Lleó i Cabrera, vull deixar constància ací de la coincidència, perquè estic convençut que tanta acumulació d'aquests noms no pot ser fruit de l'atzar.

Oferim ara l'anàlisi dels escuts dels comtes de Cocentaina.

Escut del primer Comte de Cocentaina Roger de Lauria o de Llúria:

Abans de 1335 l'escut dels Ponç de Lleó i Cabrera, abans de les noces amb una filla del comte de Cocentaina:

Després de 1335, l'escut dels Ponç de Lleó i Cabrera incorpora les quatre barres catalanes autoritzades per rei Alfons IV d'Aragó, no de Castella :

Escut al Palau de Cocentaina, edifici construït pel primer comte, a la segona meitat del segle XIII. No sabem des de quan apareix, però de segur que en data posterior a 1335.

Al XVII tornem a trobar el mateix escut dels Ponç de Lleó. Aquesta vegada en la llosa sepulcral d'un fill dels comtes de Cocentaina. Es troba a l'Església del Convent de Clarisses que hi ha al Palau d'aquesta vila:

Haurem d'estar a l'aguait de tota la nissaga posterior de Ponç de Lleó, que durà en el seu escut una quadribarrada autoritzada per un rei d'Aragó.

En aquella època, l'heràldica gaudia de les seues normes i qualsevol castellà no podia posar-se sense permís al seu escut nobiliari les quatre barres de la corona Catalana . Així, doncs, caldrà esbrinar lligams, connexions, orígens dels següents títols nobiliaris:

Seyoríu de Marchena	(1309)
Comtat d'Arcos	(1429)
Marquesat de Cadis	(1471)
Ducat de Cadis	(1484)
Ducat d'Arcos	(1489)
Marquessat de Zahara	(1492)
Comtat de Casares	(1493)
Comtat de Bailén	(1522)

L'ALCAID DE COCENTAINA MARTÍNEZ DE VERA, CONQUERIDOR DE LES CANÀRIES?

Una altra família vinculada amb Cocentaina és la nissaga "Martínez de Vera", dels quals sospitem que els censors n'amagaren la importància.

Els Martínez de Vera foren alcaids de Cocentaina, d'Alacant, i senyors de la baronia de Busot. A finals del segle XV, trobem l'alcaid Martínez "de Vera" com un personatge important.

Altrament, a finals de segle XV, tenim un Pedro “de Vera”, comandant castellà que va participar a la Conquesta de les Canàries. El febrer del 1480 va obtenir el nomenament de Capità General de Canàries i el d'alcaid de Tenerife.

Alcaid? com el nostre Martínez de Vera? Potser aquest Pedro de Vera és el mateix Martínez de Vera...

Qui era aquest Pedro de Vera? Conqueridor de Canàries, fou avi del conqueridor d'Amèrica Àlvar Núñez Cabeza, el qual, al seu torn, fou un explorador espanyol del Nou Món i un dels supervivents de l'expedició que Narváez, al llarg de vuit anys, va dur a terme pel virregnat de Nova Espanya que havia conquerit Ferran Cortés.

Segons Alonso López de Haro, Pedro de Vera era fill de Martín Romeu de Vera i de Teresa Centelles²³ de la casa dels comtes d'Oliva. És a dir, que la mare de Pedro de Vera era una senyora de la família dels Centelles d'Oliva, la qual s'havia casat amb Romeu de Vera. Pot ser que rere aquest Romeu de Vera s'estigués amagant el famós almirall Romeu de Cor-Vera?.

Aleshores, Pedro, fill de Martí Romeu de Vera podria haver estat cognominat Pedro Martí de Vera, un nom quasi idèntic al del nostre, al de Cocentaina, Martínez de Vera. Ambdós ocuparen el càrrec d'alcaid. L'un a Cocentaina i l'altre, o el mateix, a Tenerife.

Per un article publicat a la web de la Fundació d'Estudis Històrics de Catalunya de Carles Camp²⁴ i titulat “El primer bisbat de les Canàries” sabem que l'any 1351, després de la conquesta de Canàries es va crear el bisbat català de Teide, en contra del que diu l'oficialitat respecte a la conquesta de les Illes Fortuna.

Ací transcrivim unes dades de l'article per fer-se una idea de la importància de la Corona d'Aragó davant la conquesta de Canàries.

- Els 1r - Fra Bernat Font, carmelita mallorquí (1351-1354)
- 2n - Fra Francesc, franciscà (1354-1369 ?, 1377)
- 3r - Fra Bonamat Tarí, franciscà menorquí (1369-1392)
- 4t - Fra Jaume Olzina, dominic mallorquí (1392-1411)

“El rei Pere III,va organitzar, amb la benedicció del papa, una expedició per prendre possessió de l'arxipèlag.”

“Després, a principis del segle XV, apareixen un Jean de Béthencourt i un La Salle, francesos de Normandia que, en teoria, conquereixen les Canàries per al rei de Castella.

“La historiografia oficial obvia, però, que consta que el rei Alfons IV de Catalunya, el Magnànim, era qui gestionava les Canàries i era amb ell que l’anomenat Jean de Béthencourt tancava els tractes i en gestionava l’economia, principal vehicle d’exercici del poder.”

“És conegut un altre fet destacable: el desenvolupament d’una butlla del papa Benet XIII, concedida a Avinyó l’1 de novembre del 1414 als anomenats Béthencourt i La Salle amb la finalitat de predicar la fe a les illes Canàries i aconseguir la seva total i definitiva cristianització. És el rei Alfons IV qui gestiona els diners recaptats per l’esmentada butlla i controla l’ús que l’anomenat Béthencourt en fa.”

A finals del segle XV i en aquest context de conquesta catalana de les Canàries, ens sobta la figura d’un dels seus bisbes: Diego de Muros. Podria ser realment Diego de Muro? Podria ser que la censura l’haja convertit en Muros, una vila de Galicia? Ho deixem constar com a sospita.

LA MARE DE DÉU DEL MIRACLE

La nit del 30 de juny a l’1 de juliol de 1520 és coneguda com a “la nit trista”. Després d’una batalla entre forces asteques i espanyoles, aquestes van perdre un bon nombre dels soldats que s’havien desplaçat des d’Espanya fins a Mèxic, on van resultar morts. Segons la llegenda, en la nit de la derrota Ferran Cortés s’hauria assegut sota un arbre i hauria plorat la mort de gran part dels seus soldats. És d’aquesta llegenda que en surt l’expressió “la nit trista” que dona nom a la batalla.

En aquell mateix any de 1520 ocorregué un miracle que encara a dia d’avui se celebra anualment a la vila de Cocentaina. Cada any, Cocentaina festeja el 19 de març la seua patrona: la Mare de Déu del Miracle. Aquesta festivitat rememora el miracle segons el qual la figura de la Mare de Déu representada en un quadre va plorar llàgrimes de sang pels ulls. Això, repetim-ho, succeí en 1520.

Constatem novament una coincidència de dates: el 1520 ocorre el fet més tràgic de la conquesta de Mèxic i també el 1520 a Cocentaina es produeix el miracle d’una Mare de Déu pintada en un quadre a qui surten llàgrimes de sang, se suposa que pel dolor d’alguna situació que estaria vivint Cocentaina en aquells moments.

Pot ser que el que es rememora el dia del miracle sigui l'eixida de molta gent contestana cap a Mèxic?

EL MAPA DE DOMENICO TEXEIRA

Per acabar l'aportació de dades sobre la participació del Comtat en els afers americans del segle XVI, us presentem el mapamundi de cartògraf portuguès Domenico Texeira²⁴ datat el 1573.

Es tracta d'un, el primer d'un llarg llistat de mapes d'Amèrica, on apareixen senyals heràldics catalans per tot arreu.

D'aquest mapamundi, en podem gaudir gràcies al fet d'haver estat conservat a la Biblioteca Nacional de França. En ell, hi podem veure tot el continent americà acabat de descobrir i farcit de banderes amb barres, bandes i franges catalanes.

Si ens fixem en la zona del virregnat de Nova Espanya, és a dir, l'actual Mèxic i part d'EEUU, veurem una bandera que ens és molt coneguda als contestans:

Podria ser que, originalment, el comtat hagués tingut aquest escut de bandes vermelles i grogues? Un escut amb tres franges diagonals sempre fa referència al del Comtat de Cocentaina..

ESCUT DEL COMTAT DE COCENTAINA

Observem l'escut del cognom Penella. Potser té l'origen en el castell de Penella a Cocentaina? L'escut té tres bandes de color de gules o vermelles.

Castell de Penella al viquipèdia:

El Castell de Penella, o Castell de les Penelles, és una construcció que data de finals del segle XIII, essent-ne senyor de Penella i Formigà En Ponç Guillem de Villafranca. Està ubicat al terme municipal de Cocentaina, al Comtat. Encara que sempre ha estat vinculat al terme municipal de Cocentaina, se situa a pocs metres de la veïna població de Benilloba. Recentment, l'ajuntament de Cocentaina ha tret a concurs la seua restauració.

RECAPITULEM

1. La descoberta d'Amèrica gaudeix de nombroses recerques que afirmen que la gesta fou una empresa de la corona Catalana.

2. Els principals protagonistes del descobriment tenen lligams en terres de la governació de Xàtiva.
3. Ferran Cortés introdueix la festa de moros i cristians arreu de Mèxic que s'assembla a la de Cocentaina. A més, estableix com a patró de la ciutat de Mèxic Sant Hipòlit Màrtir, el mateix que el de la vila comtal.
4. Un dels primers rellotges instal·lats a Amèrica, a Comayagua, Hondures, fou portat des de Cocentaina per un fill dels comtes contestans.
5. Uns dels primers vins que es produeixen a Xile hi han estat portats per Pere Cisternes de Planes.
6. Alcoi era del comte de Luna, i Ferran Cortés, és a dir, Alfons Felip d'Aragó és duc de Luna.
7. Ferran Cortés és familiar d'un franciscà anomenat Urrea, talment com els Urrea, senyors de Benilloba
8. Un descendent de Planes és familiar de Ferran Cortés.
9. Ferran Cortés tenia un amic d'Ontinyent anomenat Anastassi Perigüell.
10. Luis Zapata afirma que Cortés pertanyia a la Corona d'Aragó.
11. La BBC fa un documental i ens mostra la quadribarrada com a ensenya del conqueridor.
12. Nou Mèxic dissenya una bandera al segle XX amb quatre barres en les quatre direccions cardinals.
13. Mèxic celebra una festa del penó un 13 d'agost igual que València ho fa el 9 d'octubre.
14. Ferran Cortés crea el virregnat de Nova Espanya, una part del qual formarà els futurs EEUU. La bandera dels EEUU s'assembla a la senyera i podria procedir d'ella.
15. La bandera dels EEUU al 1827 era quadribarrada.
16. Mèxic commemora amb honors la Senyera de la seua conquesta un 13 d'agost amb la festa del penó igual que a València pel 9 d'octubre.

17. EL 1778, els uniformes de l'exèrcit de George Washington estaven confeccionats amb teles d'Alcoi.
18. El capità de Ferran Cortés Pedro Alvarado és un artiller de Xàtiva.
19. Ponç de Lleó té lligams amb Cocentaina als segles XIV, XV, XVI i XVII.
20. L'escut dels Ponç de Lleó porta una quadribarrada gràcies a unes noces amb una filla del comte de Cocentaina.
21. Un conqueridor de nom Juan Ponce de León fou el primer governador de Puerto Rico.
22. L'alcaid de Tenerife al segle XV fou Pedro de Vera, fill de Martí de Vera. Alhora, l'alcaid de Cocentaina i Alacant fou un Martínez de Vera.
23. La festa de la mare de Deu del Miracle de Cocentaina commemora cada any la data de 1519, potser relacionada amb els fets de la conquesta de Mèxic.
24. Al mapamundi de Domenico Texeira de 1573, s'hi reproduïx un escut com el del Comtat al virregnat de Nova Espanya.

CONCLUSIÓ

Després de totes aquestes argumentacions arribem a la conclusió que:

“el Comtat de Cocentaina va participar en la descoberta d'Amèrica”.

ADDENDA

Creiem que es tracta d'una quantitat de dades suficient per engrescar els investigadors a tindre en compte aquesta temàtica i a continuar fent recerca i fent encaixar el trencaclosques de la nostra història.

Finalment, desitgem que el present article marqui un punt de partida cap a noves recerques i cap a una revisió absoluta del nostre passat històric, perquè aquest forma part del patrimoni immaterial de la nostra nació i l'hem de protegir i hem de demanar que es respecti.

Els historiadors no són els propietaris de la història, però sí que fan una gran feina per oferir-nos una consciència del que han fet i han sigut els nostres avantpassats. Per tant, creiem que aquest col·lectiu professional no pot quedar al marge d'aquesta realitat i haurà de revisar la història tal i com ens l'ha contada fins ara.

Per això, caldrà una nova visió des d'un nou paradigma, amb una gran tasca de reinterpretaió i recuperació de la nostra història com tan encertadament i des de fa temps excel·leixen Jordi Bilbeny i l'INH.

REFERÈNCIES

- 1.- MARTÍNEZ I MARTÍNEZ, Francisco. (1916). *"El descubrimiento de América y las joyas de la reina Da. Isabel: conferencias dadas en la Academia de la juventud católica de Valencia en el mes de enero del año 1916"*. [Centro de Cultura Valenciana](#). Impr. Hijos de F. Vives Mora. Pàg. 12
- 2.- DESPUIG, Cristòfor (1557) *"Los coloquios de la insigne ciudad de Tortosa"* Edició crítica d'Enric Querol i Josep Solervicens. Ajuntament de Tortosa. ISBN: 978-84-9883-435-2 Diposit legal B 28.247-2011. Pàg. 68
- 3.- ULLOA Y CISNEROS, Lluís de. (1927). *"Cristòfor Colom fou català: La veritable gènesi del descobriment"*. Barcelona: Llibreria Catalònia. ISBN 84-85031-62-8
- 4.- HERNÁNDEZ RAMÍREZ, Hugo. (2009). *"Fiesta, espectáculo y teatralidad en el México de los conquistadores"*. Universitat dels Andes. Bogotá. Colòmbia.. Pàg. 143

5.- SORIANO FUERTES Y PIQUERAS, Mariano. *"Historia de la música española desde la venida de los Fenicios hasta el año de 1850"* Edita 1835 Narciso Ramírez Barcelona. Volum I Pàg. 176

6.- COSTA, Roger *"Quins és l'origen de la festa de moros i cristians?"*. *Sàpiens* [Barcelona], núm. 78, abril 2009, p. 5. ISSN: 1695-2014.

7.- <http://www.municomayagua.com/index.php/es/historia-de-la-ciudad/monumentos-historicos/reloj-de-la-catedral>

8.- VAZQUEZ DE ESPINOSA, Antonio: *Crónicas de América. Compendio y descripción de las Indias Occidentales*. Historia 16. Tom II. Pàg. 492, 493 i 494

9.- http://www.soberaniachile.cl/guerra_peruana_contra_el_pisco_chileno_parte_1.html

10.- .- <HTTP://WWW.GOOGLE.ES/URL?SA=T&RCT=J&Q=&ESRC=S&SOURCE=WEB&CD=1&VED=0CCAQFJAA&URL=HTTP%3A%2F%2FDATA.INH.CAT%2FFILES%2FFILES%2F130211065327347.PDF&EI=JHAXVZHSD4HfUIHFGRG&USG=AFQJCNHTPLVUYAOCRIYU414D2AWM3XHOCG&BVM=BV.89381419,D.D24>

11.- GARZACUARÓN, Beatriz i BAUDOT, Georges: *Historia de la literatura mexicana: Las literaturas amerindias de México y la literatura en español del siglo XVI*. Siglo XXI Editores i la Universitat Nacional Autònoma de Mèxic. Pàg. 269.

12.- NAVARRO DEL CASTILLO, Vicente. (1978) *La epopeya de la raza extremeña a Indias*, Pbro. Mérida.

13.- PARE FULLANA, *"Historia de Onteniente" la caja de Ahorros de Onteniente 1998*.

14.- ZAPATA, Luis. *Carolo famoso*, editat per Joan Mey. València. 1566. Pàg. 138.

15.- https://www.youtube.com/watch?v=dPuorrvvmV_Y

16.- 4.- HERNÁNDEZ, Hugo. (2009). *"Fiesta, espectáculo y teatralidad en el México de los conquistadores"*. Universitat dels Andes. Bogotá. Colombia. Pàg. 97.

17.- DEBBIE L. Yanuck. (2003) *American Symbols: The American Flag*. Capstone Press. Minnesota. EEUU. Pàg. 8.

18.- WORLD DIGITAL LIBRARY United States Capitol, Washington, D.C.: East Front Elevation, Rendering:
<http://www.wdl.org/en/item/17/#q=Alexander+Jackson+Davis>

19.- ARTUR MORENO, Vicent (2010) *Un País de tinta. Rutes històriques i literàries pel País Valencià* Edicions Bromera, 2010 V capítol, ISBN-10: 978-84-9824-840-1. DL:V-3050-2010. pàg. 50

20.- ARCIENAGA, Luis (2003) *Sistema de defensa en Cullera: Castillo, murallas y torres*. Ajuntament de Cullera.

21.- Pardo Molero, Juan Francisco. (2002) *Castells, torres i fortificacions en la Ribera del Xúquer*, Universitat de València. Pàg. 199.

22.- CARRIAZO RUBIO, Juan Luis (1998). *El monasterio de San Jerónimo de Buenavista y los Ponce de León*. Volumen 81. *Archivo Hispalense* (Sevilla: Diputación Provincial de Sevilla) (246-248): 75-100. ISSN 0210-4067. Pàg. 24.

23.- LOPEZ DE HARO, Alonso Fl. (1623). *"Nobiliario genealógico de los reyes y títulos de España"*. Tom I. Pàg. 466.

24.- GUILLOT, Enric. (2012). *Descoberta i conquesta catalana d'Amèrica. Una història reescrita pels castellans*. Librooks, Barcelona. Pàg. 178-179

Joanjo

Albinyana